

NEURODIVERSITET PÅ ARBEJDSPLADSEN

JA, MEN ER I KLAR TIL DET?!

GITTE DAUGAARD

- Arbejdslivssociolog, cand.techn.soc.
- Har arbejdet professionelt med at fremme bæredygtighed i arbejdslivet for grupper og enkeltpersoner i 30 år.
- Stifter og ejer af konsulentvirksomheden Udvikling med Omtanke.

NANNA MARIE VON QUALEN

- Kandidat i pædagogik og psykologi.
- Har arbejdet med socialt udsathed, psykisk sårbarhed og specialundervisning af børn med bl.a. ADHD og autisme, både teoretisk og praktisk, gennem en årrække.
- Konsulent i Udvikling med Omtanke.

FORSKELLIGE TILGANGE?

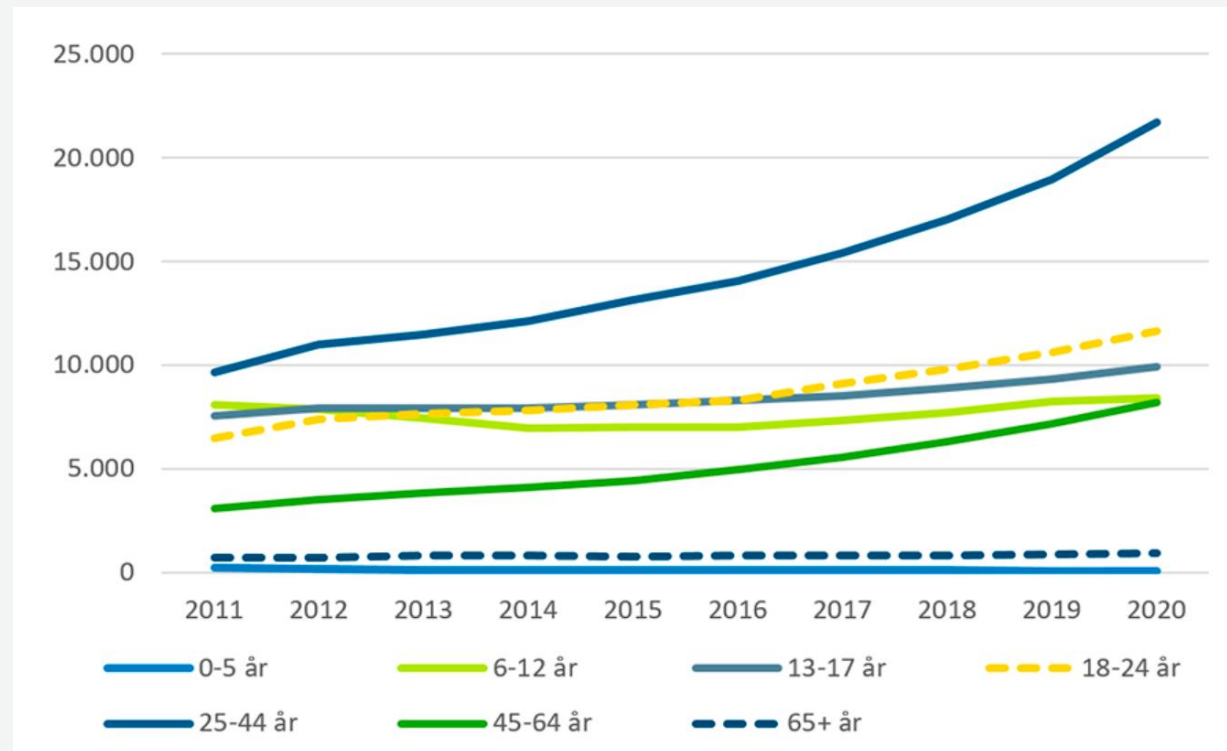
FORSKELLIGE FORMÅL!

- DIAGNOSE TILGANG
- HANDICAP TILGANG
- DIAGNOSEKRITISK / DIAGNOSE-SKEPTISK TILGANG
- NEURODIVERSITETS TILGANGEN

ADHD I DANMARK

- Antallet af børn og unge under 18 år med ADHD er mere end tredoblet i løbet af de seneste ti år.
- Antallet af voksne (25-44-årige) der medicineres for ADHD er mere end fordoblet i årene 2010-2020.
- 61.000 voksne danskere fik ordineret ADHD-medicin i 2020. Det er en 71% stigning på ti år.

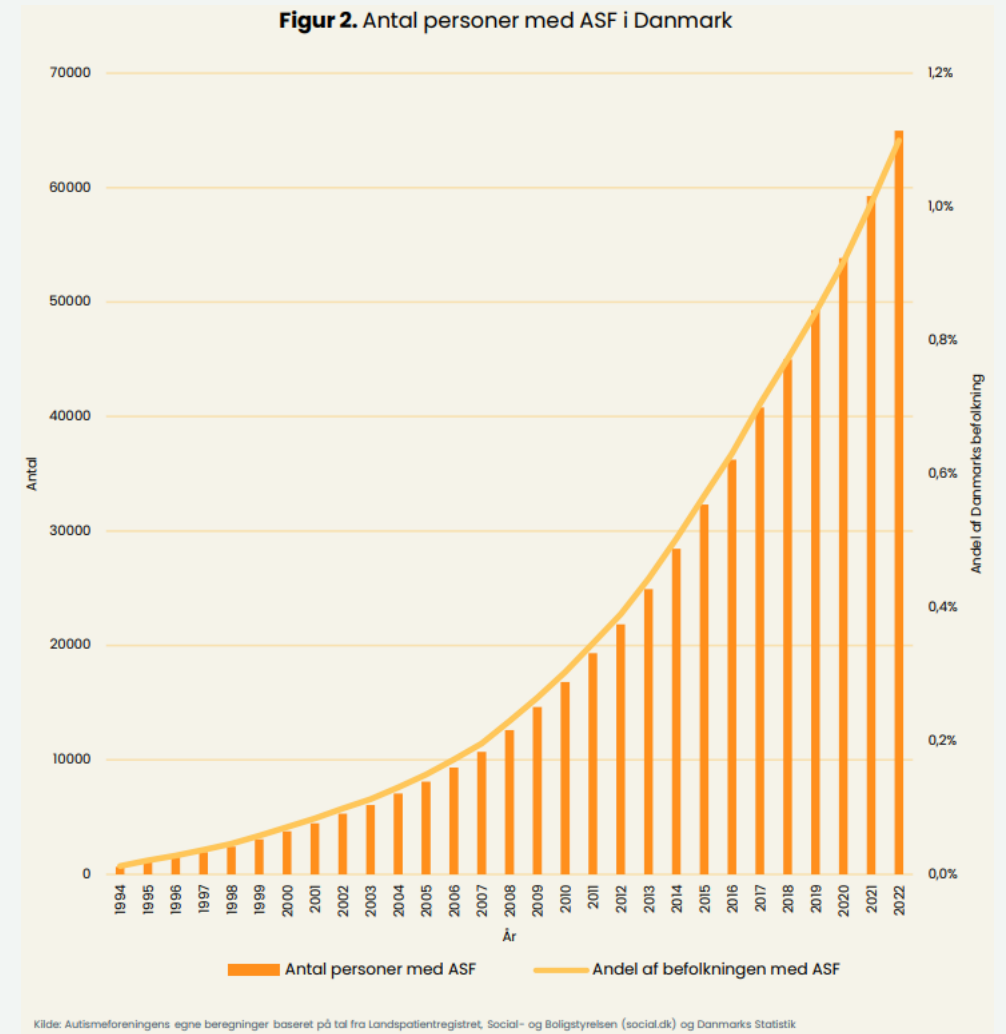
Kilde: Jeppesen et al., 2020 og Sundhedsdatastyrelsen, 2021

AUTISME I DANMARK

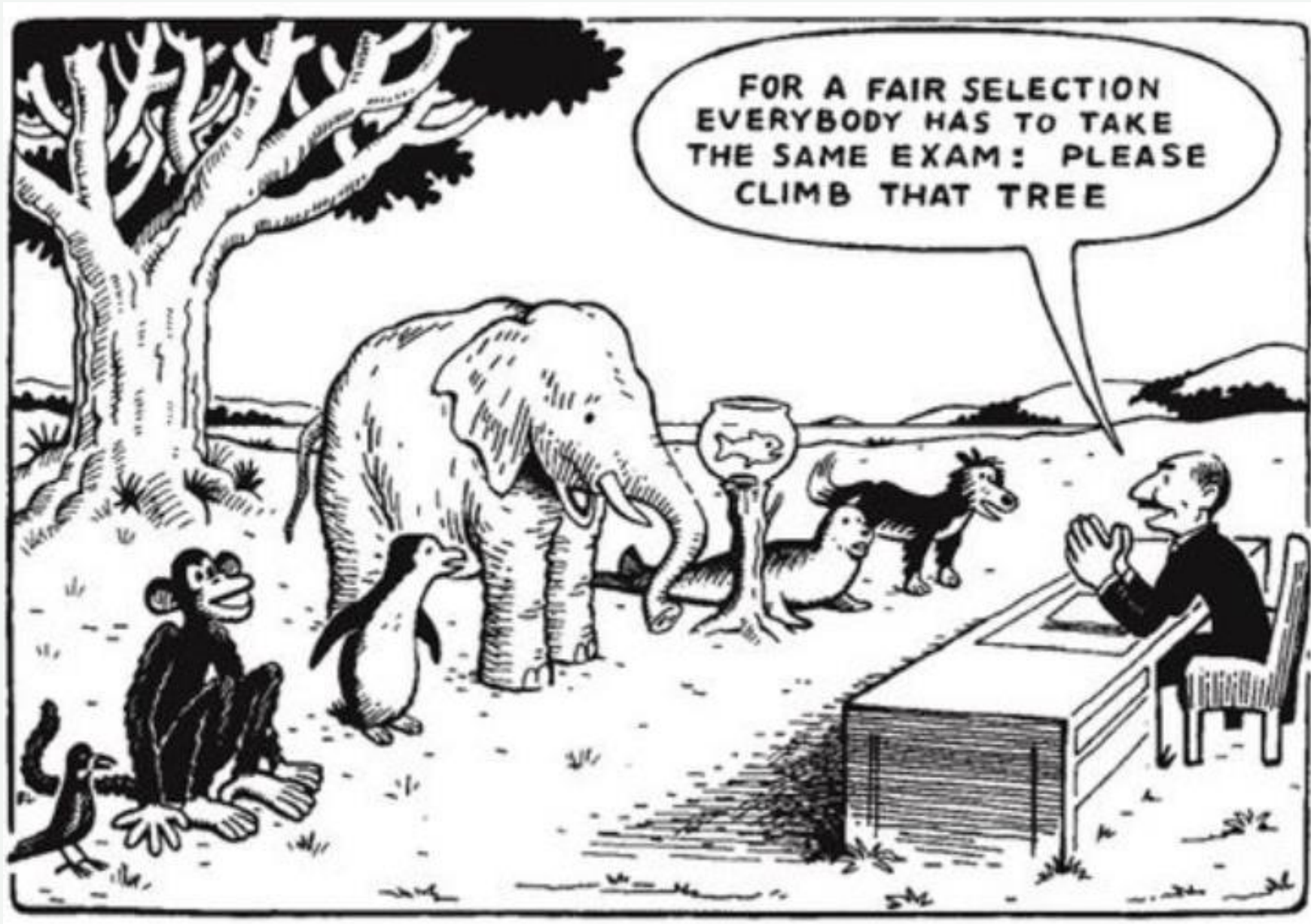
- 🧠 Mindst 65.000 danskere en registreret autismediagnose (svarende til 1,1 procent af DKs befolkning).
- 🧠 Der bliver i gennemsnit udredt 15 personer om dagen for autisme i DK.
- 🧠 2,1 procent af børn i alderen 0-17 år har en autismediagnose, mens 3,2 procent af unge i alderen 12-30 år har en. For årgangene 2003, 2004, 2005 og 2006 er andelen med en autismediagnose op mod 3,6 procent.

Kilde: Autismeforeningen, ”Autisme i tal 2024”

MØRKETAL

- 💡 Landspatientregisteret har kun adgang til oplysninger om personer, der er udredt på offentlige eller private sygehuse.
- 💡 Personer, som kun har modtaget/registreret deres autisme- eller ADHD-diagnose i privat speciallægeregi, indgår ikke.
- 💡 Der skal derfor tages forbehold for høje mørketal, når der laves opgørelser over, hvor mange danskere, der er diagnosticerede med ADHD eller autisme.
- 💡 Dermed er det sandsynligt, at en højere andel af hele den samlede danske befolkning har autisme eller ADHD.

HVAD BETYDER DET AT VÆRE NEURODIVERGENT?

- 🧠 Man har en hjerne, der er "anderledes" end flertallets.
- 🧠 ADHD, ADD, Autisme, Aspergers (diagnoser).
- 🧠 Ordblindhed, høj IQ m.fl. (ikke diagnoser).

ÉN UD AF FEM ER NEURODIVERGENT

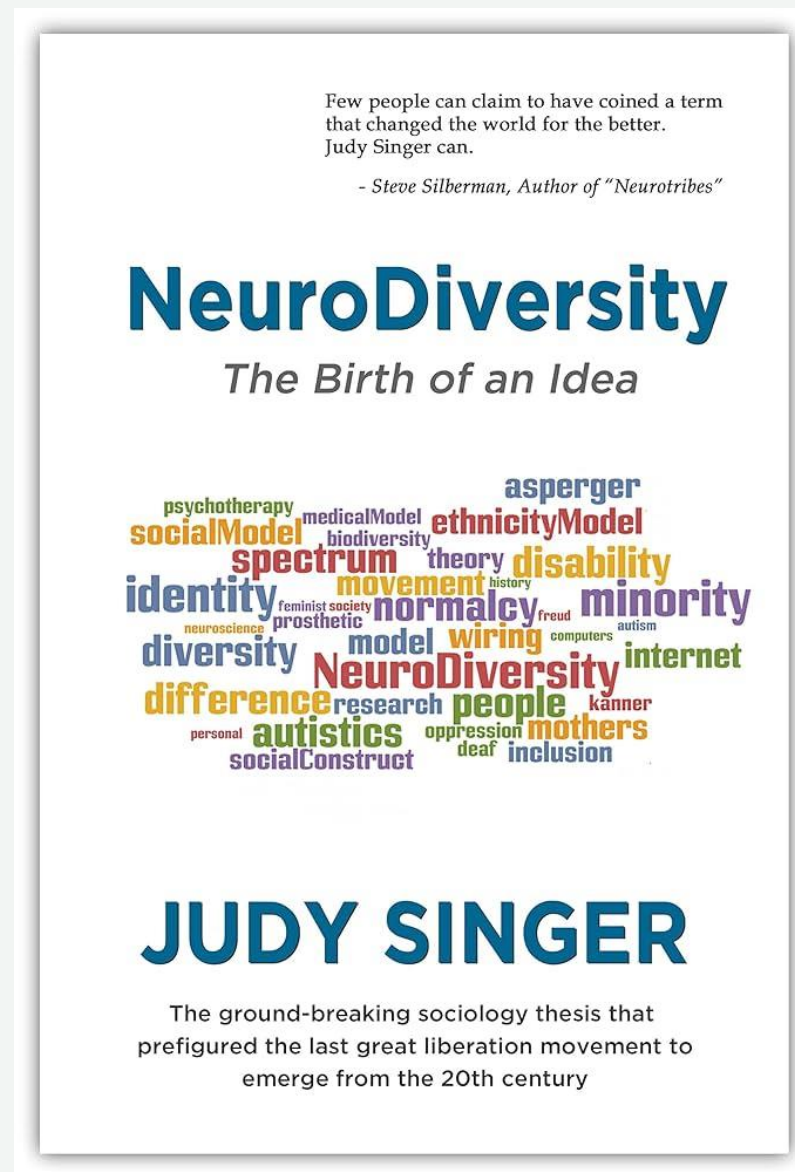

BEGREBET NEURODIVERSITET

- 💡 Skabt af Judy Singer (australsk sociolog i 90'erne)
- 💡 Hverken diagnose- eller handicap-model
- 💡 Inspireret af bevægelser mod undertrykkelse grundet køn, race, seksualitet mv.

Link til artikel om Judy Singer:

[The mother of neurodiversity: how Judy Singer changed the world | Autism | The Guardian](#)

INGEN FORKERTE BARE FORSKELLIGE

SINGERS HÅB

At tilgangen kan fremme et mere inkluderende og accepterende samfund, hvor forskelligheder ikke nødvendigvis er et handicap.

SINGER OM SIG SELV

I gråzonen mellem det, som samfundet betragter som "normal" og "handicappet".

For "god" til at være "rigtig" handicappet, men for "anderledes" til at kunne fungere helt "normalt"

SINGER OM BEHOVET FOR BEGREBET

Alt for mange falder mellem to stole, igen og igen, fordi normalitetsbegrebet er for snævert.

NEURODIVERSITET PÅ ARBEJDSPLADSEN

PARADOKSALT – HVORDAN KAN VI GRIBE DET AN?

- ↳ Samspil mellem miljø og menneske
- ↳ Samspil mellem mennesker
- ↳ Et godt sprog for forskellighed
- ↳ Fokus på fællesskab og inklusion

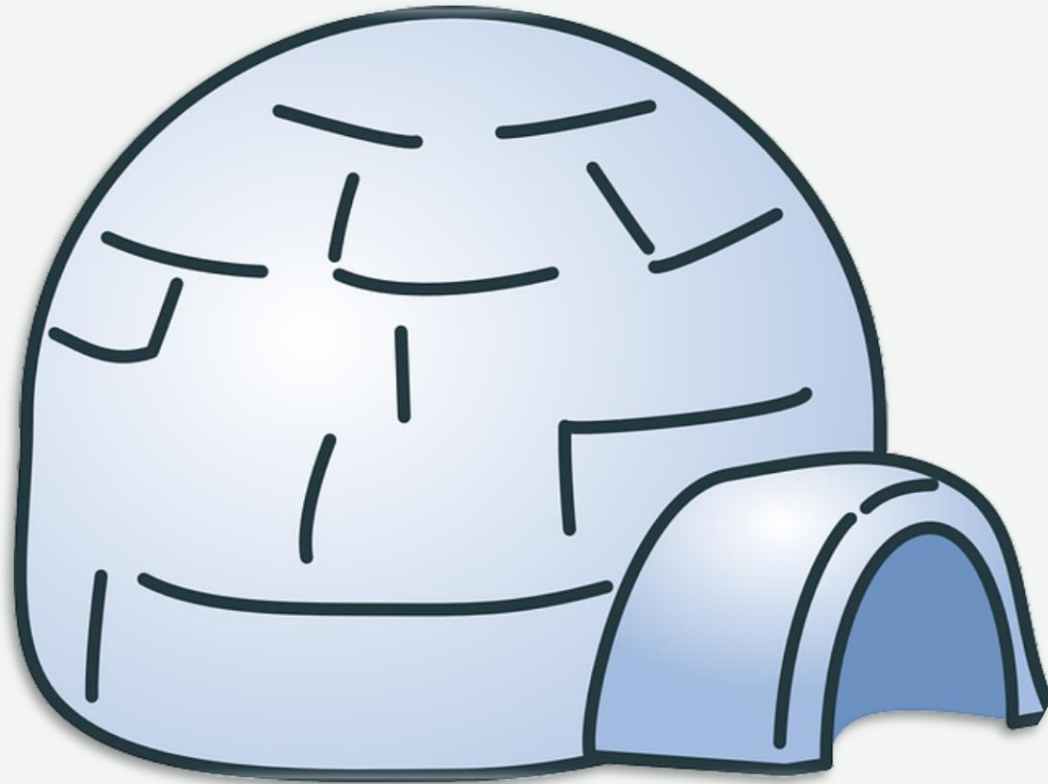

Vi anvender JTI

- 16 forskellige typer der er ligeværdige og forskellige

ISTJ	ISFJ	INFJ	INTJ
ISTP	ISFP	INFP	INTP
ESTP	ESFP	ENFP	ENTP
ESTJ	ESFJ	ENFJ	ENTJ

IGLO – HVAD KAN I VÆRE OPMÆRKSOMME PÅ?

 Individ: Kende sig selv og forvente gensidig accept og respekt.

 Gruppe: Viden og dialog om at forskellighed og samarbejde gavner alle.

 Leder: Viden, nysgerrighed og tid/prioritet

 Organisation: Vær tydelig omkring hvorfor I prioriterer ND. Forskellighed er en styrke! Inddrag alle niveauer i organisationen.

Handicap eller superkraft!

- Måske skal vi tænke det hel anderledes?

UFORDRINGER VS. GEVINSTER

- Overordnet og bredt begreb – skal konkretiseres på arbejdspladsen!
- Kræver viden, vilje og fordomsfrihed / nysgerrighed!
- Kræver tid og overskud!
- Kræver mod til at støde ind i hinanden – og finde vej alligevel!
- Praktiske grænser for rummelighed!

- Forskellighed i et fællesskab er en styrke!
- Bedre produkt og opgaveløsning når forskellige hjerner komplimenterer hinanden!
- Mennesker vokser når vi ses, mødes og anerkendes i fællesskabet!
- Øger social sammenhængskraft når man lykkes med at overkomme udfordringerne ved forskellighed!
- Både den enkelte, arbejdspladsen og samfundet kan vinde ved større opmærksomhed på neurodiversitet.

Spørgsmål til deltagerne

1. Hvad oplever du som hhv. potentiale og udfordring i forhold til neurodiversitet på arbejdspladsen?
2. Hvordan kunne du ønske at arbejde med det i det der er din professionelle hverdag?
3. Er der noget du kunne ønske at andre satte fokus på, for at støtte op om dette?

🔥 Måske kan vi møde mennesker som mennesker?

Erstatte stereotyper og one-size-fits-all med ...

👉 ”Hvad betyder [...] for dig i relation til arbejdet / din trivsel / dit overskud?”

👉 ”Hvad motiverer dig / hvad får dig til at shine / hvad er dine styrker / hvad vil du gerne bidrage med i arbejdsfællesskabet?”

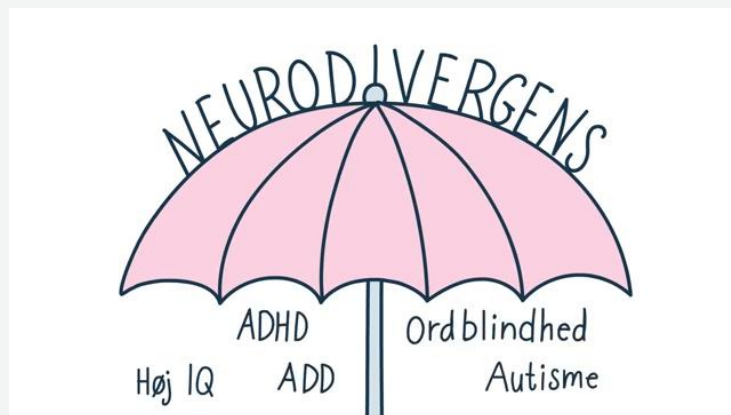
👉 ”Hvad dræner dig / hvad udfordrer dig / hvordan kan du støttes / hvad ønsker du at arbejdsfællesskabet kan gøre for dig?”

🔥 Måske kan vi have mod til kigge på forskellighed og tale om den?

Både individuelt, som gruppe, på ledelsesniveau og som organisation (IGLO).

Tak for nu

Vi har udarbejdet en lille film som du meget gerne må bruge.

https://youtu.be/-O6MVLV_nGw

Vi har skrevet en bog, den udkommer den 23. oktober, men du kan allerede nu købe den.

